

جلسه:

شورای پژوهشی اتاق کرمان

موضوع:

کرنا و اقتصاد

ساختار مبحث:

تبیین کلی وضعیت موجود

سیاست های حمایتی کشورها

توصیه ها و راهکارهای پیشنهادی

تبیین کلی وضعیت موجود

- وجود وضعیت رکود همراه با نااطمینانی در اقتصاد
- کاهش تجارت جهانی و در نتیجه از دست دادن بازارهای صادراتی
- تشدید مشکلات حمل و نقل و لجستیک
- کاهش تقاضای داخلی به واسطه کاهش درآمد خانوار و هم کاهش عرضه برخی کالاها و خدمات (مانند حمل و نقل، رستوران و هتلداری، پوشاک و ...)
- وجود انتظارات تورمی
- کاهش عرضه کل اقتصاد به دلیل اختلال در شبکه تأمین مواد اولیه و محدودیت فعالیت برخی از واحدهای صنفی و همچنین تخلفات احتکاری
- ایجاد اخلال در اجرای تعهدات قراردادی و افزایش دعاوی حقوقی بین طرفین
- کاهش مشارکت اقتصادی مردم

صرف نظر از سناریوسازی‌های مختلف در مورد مدت زمان تداوم بیماری، به نظر می‌رسد که اقتصاد ایران تا پایان سال ۱۳۹۹ درگیر تبعات اقتصادی ناشی از این ویروس خواهد بود.

اشتغال

شاخص	بهار ۹۸	بهار ۹۹	تغییرات	معادل کاهش (نفر)
نرخ مشارکت اقتصادی	۴۲/۲	۳۹/۱	-۳/۱	۷۳۰۰۰
نرخ بیکاری	۱۲/۲	۱۰/۱	-۲/۱	
نسبت اشتغال	۳۷	۳۵/۱	-۱/۹	۴۹۰۰۰

- ❑ نکته (۱) دلیل کاهش نرخ بیکاری در بهار ۹۹ نسبت به بهار ۹۸، کاهش ۳/۱ درصدی نرخ مشارکت اقتصادی می باشد که حدود ۷۳۰۰۰ نفر از جمعیت فعال استان کاسته شده است.
- ❑ نکته (۲) نسبت اشتغال نسبت به بهار ۹۸، حدود ۲ درصد کاهش داشته است (معادل کاهش ۴۹ هزار نفری جمعیت شاغل استان) که عمده ترین دلیل آن را می توان شیوع ویروس کرونا در نظر گرفت.
- ❑ نکته (۳) تنها حدود ۲۲ هزار نفر نسبت به دریافت بیمه بیکاری اقدام کرده اند. دلیل این موضوع را نیز می توان فرایند پیچیده اخذ بیمه بیکاری و کسب و کارهای فاقد جواز و یا اشتغال بدون بیمه در نظر گرفت.
- ❑ بررسی های مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد که بسیاری از مشاغل از دست رفته در اثر شیوع کرونا (مشاغل غیررسمی و کارکنان مستقل)، نه دارای بیمه هستند که تخفیف در حق بیمه کارفرما سبب نجات آنها شود و نه به تسهیلات و کمک های مالی دولت دسترسی دارند. همچنین بر اساس قانون بیمه بیکاری، صاحبان حرف و مشاغل آزاد و بیمه شدگان اختیاری نیز قادر به استفاده از برنامه حمایتی فوق نیستند.

حوزه صادرات استان

□ نکته) علی رغم افزایش ارزش دلار در اکثر حوزه ها شاهد کاهش حجمی و ریالی صادرات هستیم.

□ دلایل مشترک شامل:

عدم وجود کانال های شفاف به منظور برگشت ارز حاصل از صادرات،

کاهش درخواست سفارش این محصول از سوی بازارهای هدف،

افزایش قیمت حمل و نقل داخلی و خارجی،

تعطیلی و دورکاری کارکنان اجرایی

* برآورد میزان خسارت حجم صادرات بر اساس میانگین اطلاعات دریافتی از واحدهای انتخابی بصورت رندم، صورت گرفته است.

کشاورزی

بخش	محصول	برآورد میزان خسارت حجمی نسبت به دوره چهارماهه سال قبل*
صادرات کشاورزی	پسته	٪۲۸
	خرما	٪۴۰
	گلخانه داران	٪۵۰
	گیاهان دارویی	٪۳۰

❑ آسیب ها در اقتصاد بخش کشاورزی در زنجیره تأمین، تقاضا و نقدینگی، عرضه نیروی کار، مصرف کالاها و خدمات (به ویژه با کاهش درآمد مصرف کنندگان) تاثیرات کوتاه مدت و بلندمدت گذاشته است.

❑ در مورد خرما اختلاف نرخ واقعی فروش با نرخ گمرک (عدم انطباق قیمت ها حدود ۵۰ تا ۷۰٪) این محصول صادراتی را به شدت متضرر کرد.

بخش	خسارت برآورد شده	محصولات	میزان خسارت
تولیدات کشاورزی	۱۵۰۰۰ میلیارد ریال	پسته	٪۷۰
		خرما	٪۷۰-۴۰
		آبزیان، دام و طیور و محصولات گلخانه ای	٪۴۰

حوزه صنعت

برآورد میزان خسارت حجمی نسبت به دوره چهارماهه سال قبل*	حوزه فعالیت
۳۵٪	صادرات محصولات صنعتی

- ❑ در مورد صنعت: کاهش قیمت های جهانی و خرید مواد اولیه از بورس کالا و تعطیلی بیش از حد معمول این بورس در ابتدای سال به دلیل شیوع ویروس کرونا ارز دلایل اختصاصی ذکر شده است.
- ❑ در بخش صنعت، بیشترین آسیب پذیری واحدهای تولیدی صنعتی، در نتیجه بدهی های عقب افتاده بانکی، بیمه تأمین اجتماعی و مالیات و واحدهای تولیدی، بلامتکلیفی واحدهای تولیدی در اثر ابهام در تصمیم های دولتی، مشکلات قراردادی شرکتها

* برآورد میزان خسارت حجم صادرات بر اساس میانگین اطلاعات دریافتی از واحدهای انتخابی بصورت رندم، صورت گرفته است.

حوزه معدن

بخش	برآورد میزان خسارت حجمی نسبت به دوره چهارماهه سال قبل*
صادرات فرآورده های معدنی	۴۰٪

□ نکته) به مدت ۳ سال است که صادرات برخی از مواد خام معدنی همانند سنگ ممنوع شده و تنها برخی اقلام که فرآوری شده اند همانند پوسته اکسید آهن و آهن اسفنجی امکان صادرات داشته اند.

□ در حوزه معدن و صنایع معدنی، مهمترین آثار شیوع این ویروس عبارتند از:

توقف یا گند شدن روند صادرات و از دست رفتن بازارهای صادراتی و در نتیجه کاهش درآمد ارزی،

تعدیل نیروی کار در کوتاهمدت و میانمدت

حوزه فعالیت واحدهای بازرگانی

بخش	برآورد میزان خسارت حجمی نسبت به دوره چهارماهه سال قبل*
واحدهای بازرگانی	۵۰٪

□ علل کاهش صادرات واحدهای بازرگانی:

- فقدان نقدینگی لازم بنگاه‌های تولیدی
- کمبود و احتکار کالا و عدم عرضه مناسب برای تامین کالای صادراتی بدلیل نوسانات شدید نرخ ارز
- افزایش نامتعارف نرخ تعرفه خدمات لجستیک بدلیل سوداگری شرکت‌های واسط فاقد تاییدیه و عدم همکاری شرکت‌های معتبر
- عدم صداقت بانک‌های عامل در انجام دستورالعمل بانک مرکزی و همکاری با بنگاه‌های تولیدی و بازرگانی، عدم ارائه انواع تسهیلات، عدم امهال معوقات و رفع سوء چک‌های برگشتی و برخورد سلیقه ای با مشتریان
- **بلا تکلیفی و عدم صداقت در ارائه تسهیلات جبران ناشی از خسارت بحران کرونا به واحدهای بازرگانی از جانب سازمان توسعه و تامین اجتماعی**
- رفتار دو گانه و بعضا چندگانه دولت در برگشت ارز صادراتی و فشار بسیار بر روی بازرگانان و بلا تکلیفی و ناتوانی بازرگانان در رفع تعهد ارزی بدلیل نبود وقت کافی و نبود مرجع مشخص در رفع این تعهد و عدم اعتماد در انجام این مهم.

حوزه گردشگری و صنایع دستی

میزان خسارت	زیربخش	خسارت برآورد شده	حوزه
۲۴۰ میلیارد ریال	راهنمایان گردشگری	۳۴۶۵ میلیارد ریال	گردشگری
۴۵۰ میلیارد ریال	دفاتر خدمات مسافرتی		
۲۷۰ میلیارد ریال	هتل ها، مهمانپذیرها، اماکن اقامتی، رستوران و مجتمع های بین راهی		
۵۶ میلیارد ریال	موسسات آموزشی		
		۵۳۷ میلیارد ریال	صنایع دستی و فرش

- ❑ همزمانی شیوع کرونا با تعطیلات سال نو باعث وارد شدن ضربه قابل توجه به صنعت گردشگری شد.
- ❑ ورود گردشگران داخلی به استان کرمان در سه سال گذشته به طور متوسط بیش از ۳ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر، بوده ولی در فروردین هیچ ورودی نداشتیم، اردیبهشت ۶۵۰۰ نفر و خرداد ۵۵۰۰ نفر که افرادی هستند که برای کار و بیزینس به استان آمده اند.
- ❑ آمار ورودی گردشگران خارجی به استان در سه سال گذشته به طور متوسط بیش از ۳۲ هزار نفر بوده و امسال در فروردین صفر، اردیبهشت ۲۳ و خرداد ۳۰ نفر گردشگر خارجی به کرمان آمده است.

❑ کسب و کارهای حوزه گردشگری در شرایط فعلی عملاً تعطیل شده و حدود ۵ هزار نفر در این حوزه بیکار شده اند.

حوزه فناوری اطلاعات

□ در حوزه فروش کسب و کارهای حوزه فناوری اطلاعات بسته به مدل کسب و کار وضعیت‌های متفاوتی گزارش شده است؛ کسب و کارهای نوپایی که خدمات غیر حضوری ارائه کرد اند با افزایش فروش و رشد بازار مواجه شده‌اند و کسب و کارهایی که با دولت کار می‌کنند و یا خدمات با تماس فیزیکی ارائه می‌کنند به نسبت وابستگی‌شان به فعالیت فیزیکی با کاهش فروش مواجه شده‌اند.

□ رشد ۱۳۰ درصدی دیجی کالا

□ پیش‌بینی رشد ۷۰۰ درصدی شرکت‌های خرد حوزه دیجیتال،

□ رشد ۷۲ درصدی در حوزه فین تک،

□ رشد ۴۰۰ درصدی کلاس‌های آنلاین،

□ رشد ۳۵ درصدی شبکه‌ها و سایت‌های تماشای فیلم،

□ رشد ۶۸ درصدی بازی‌های آنلاین،

□ رشد ۲۰۰۰ درصدی کاربران این بازی‌ها،

□ رشد ۱۵۰ درصدی بسته‌های پستی.

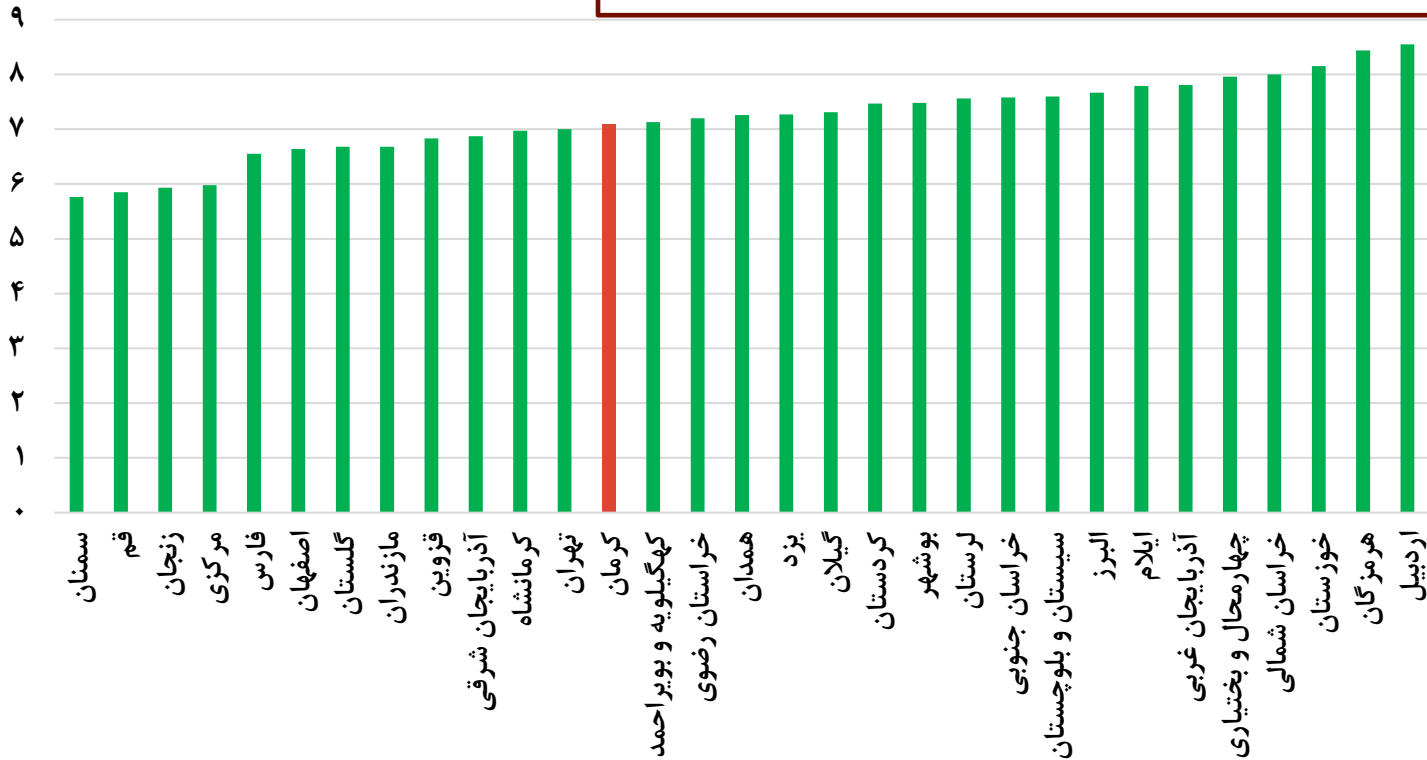

* برآورد میزان خسارت حجم صادرات بر اساس میانگین اطلاعات دریافتی از واحدهای انتخابی بصورت رندم، صورت گرفته است.

تأثیر کرونا بر محیط کسب و کار استان کرمان نسبت به سایر استان ها

استان در رتبه ۱۳ کشور و در گروه تأثیر پذیری زیاد قرار دارد.

سیاست های حمایتی کشورها

- اعطای اعتبار و حمایت نقدی از کسب و کارها؛
- افزایش حق استفاده کسب و کارها از برخی مزایا و معافیت ها؛
- حمایت درآمدی طولانی مدت برای کارگرانی که شغل خود را از دست می دهند یا به دلیل شیوع کرونا با ساعات کمتری کار می کنند؛
- سیاست های حمایتی جهت حفظ سلامت پرسنل کسب و کارها؛
- سیاست های مالیاتی حمایت از مصرف کنندگان؛
- سیاست های مالیاتی حمایت از کسب و کارها؛
- سیاست های مالیاتی حمایت از سرمایه گذاری؛
- حمایت درآمدی موقت از کارگران؛
- یارانه موقت به کارفرمایان بنگاه های کوچک برای دستمزد نیروهای کار؛

در حوزه مالیات بررسی های OECD نشان می دهد که اکثر پایه های مالیاتی در کشورهای مختلف متاثر شده اند و عمده کشورها، حمایت از مشاغل خصوصاً از طریق افزایش جریان نقدی آنها را در دستور کار قرار داده اند.

- حمایت از شرکت‌ها در جهت حفظ کارگران از طریق پرداخت مزایای کوتاه‌مدت شغلی یا بیکاری جزئی (دانمارک، فرانسه، آلمان، ایتالیا، ژاپن، هلند، کالیفرنیا ایالات متحده، تایلند)
 - تسهیل دسترسی به مزایای بیکاری برای کارگرانی که شغل خود را از دست داده‌اند و حمایت از آنها در جهت یافتن شغل جدید و در برخی موارد، افزایش شمول مزایا برای کارگران خویش‌فرما (استرالیا، ایرلند، فیلیپین)
 - تأمین پرداخت‌های یکجا برای کارگران بیکار شده‌ای که مشمول بیمه بیکاری نبوده‌اند (استرالیا، ایتالیا، ژاپن)
 - یکپارچه‌سازی حمایت‌های بیکاری با اقداماتی در جهت تسهیل دسترسی به خدمات اشتغال از جمله کاریابی، توسعه مهارت‌ها و سیاست‌های بازار کار فعال به‌منظور حمایت از جویندگان شغل در یافتن یک شغل جدید (هنگ‌هنگ و کره جنوبی)
 - ایجاد و حمایت از شرکت‌های مشاوره شغلی آنلاین و میانجی‌گری شغلی (بلژیک و استونی)
-

کنترل تبعات کرونا بر کسب و کارها

توصیه‌های سیاستی و راهکارهای عملیاتی

پیشنهادات سیاستی

- توسعه دولت الکترونیک، تقویت اقتصاد دیجیتال و فضای کار مجازی
 - تقویت مالی دولت از طریق کنترل هزینه‌های عمومی دولت با استفاده از سازوکار بازنگری هزینه‌ها» و حذف موازی‌کاری بین دستگاه‌ها و همچنین برون سپاری خدمات غیر حاکمیتی به بخش خصوصی
 - تعریف معیار اولویت بندی جهت اجرای سیاست حمایتی و ایجاد نظام جامع آمار و اطلاعات کسب و کارها و شاغلین برای جلوگیری از تخصیص یارانه همگانی
 - حمایت های مالی دولت به صورت تسهیلات اعطاییی بلاعوض و یا با دوره بازپرداخت طولانی مدت
 - امهال بلند مدت مهلت بازپرداخت دیون مختلف به دولت ها اعم از وام ها، عوارض، هزینه های آب و برق
 - تدوین ساز و کار معافیت، تخفیف یا اعتبارات مالیاتی و امهال و تمدید زمان‌های مقرر وظایف مالیاتی
- نکته ۱) با توجه به ادامه این بحران این تسهیلات باید به صورت بلند مدت به مؤدیان اعطا شود.
- نکته ۲) باید برای روبه‌های اجرایی و پرداخت مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و حقیقی علی‌الخصوص مالیات بر درآمد مشاغل نیز تمهیداتی در نظر گرفته شود.

پیشنهادات عملیاتی

- برنامه ریزی در راستای جذب سهم بیشتری از تسهیلات کرونایی دولت (۷۵ هزار میلیارد) برای استان
 - استفاده صحیح و دقیق از ظرفیت های قانونی مراکز داوری اتاق ها جهت حل و فصل دعاوی پیش آمده در شرایط اضطراری حاصل از شیوع کرونا
 - عدم احتساب تأخیر یا مدت زمان درگیری با کرونا در مدت زمان کلی انجام پروژه تا زمان برطرف شدن شرایط بحرانی توسط طرف های دولتی متناسب با مفاد قرارداد فی مابین.
 - رصد مستمر بازارهای صادراتی ایران در سایر کشورها از جمله کشورهای جنوب شرق آسیا توسط تیم های تخصصی از اتاق بازرگانی در راستای توسعه و حفظ بازارهای صادراتی استان
 - رایزنی اتاق با مسئولین وزارت خارجه کشورهای همسایه به منظور تعریف پروتکل های بهداشتی برای تسریع فرایندهای صادرات
 - کاهش بروکراسی اداری و تسریع ایجاد پنجره واحد الکترونیکی مجوزهای سرمایه گذاری در استان
 - تقویت ارتباط بین جامعه فارغ التحصیلان و بازارکار از طریق کاریابی ها
 - حمایت از ایجاد شرکت های خدماتی برای تامین نیروی کار فصلی
-

- ❑ تدوین پروتکل بهداشتی برای بازگشایی تدریجی اماکن گردشگری
- ❑ حمایت از توسعه و تقویت استارت آپ‌های حوزه گردشگری
- ❑ توسعه و ترویج نمایشگاه‌ها و فروشگاه‌های مجازی صنایع دستی
- ❑ پیش خرید تولیدات صنایع دستی خانگی و کارگاهی با حمایت دولت از طریق شرکت‌های واسطه
- ❑ شناسایی و حمایت از شاغلین غیر مستقیم و غیر رسمی این بخش که در این شرایط بیکار شده‌اند

گردشگری و صنایع دستی

□ تقویت زنجیره ارزش محصولات استان

□ تسهیل در تأمین مواد اولیه مورد نیاز واحدهای صنعتی توسط صنایع بالادستی استان

□ فراهم شدن امکان فروش اعتباری مواد اولیه مورد نیاز صنایع پایین دست توسط صنایع بالادستی استان

□ استفاده از ظرفیت های خالی صنایع و حمایت از صناعی که بازدهی زیر ۷۰ درصد دارند
به منظور افزایش عرضه

□ رصد و پایش وضعیت معادن و صنایع معدنی به منظور در اولویت قراردادن اعطای تسهیلات و معافیت های مالیات، بیمه تامین اجتماعی و حقوق دولتی

□ بازنگری در بخش نامه های صادراتی مواد معدنی برای رفع ممنوعیت ها

صنعت و معدن

□ تعریف سازوکار حمایتی از تولیدکنندگان و عرضه کنندگان مواد غذایی که تقویت کننده سیستم ایمنی بدن هستند،

□ حمایت از صنایع تکمیلی زنجیره تولید کشاورزی استان

□ تعریف سازوکار حمایت جهت تامین نهاده های با کیفیت در راستای جلوگیری از افت کیفیت و بهره‌وری تولیدات کشاورزی

□ تدوین پروتکل بهداشتی برای کارگران فصلی غیر بومی (به طور ویژه فصل برداشت خرما و پسته)

کشاورزی
